

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
 เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๔
 เดินตามครู

พื้นเพของจิตใจทั้งสัตว์ทั้งบุคคล เป็นสิ่งที่สกปรกรกรุงรังอยู่ด้วยเชื้อแห่งวิญญูจักรวิญญวน รากเหง้าเคำมูลของวิญญูจักรวิญญวนมีอยู่ในจิตใจของสัตว์และบุคคลเหล่านี้เท่านั้น ไม่มีในที่อื่นใด อากาศกว้างแสนกว้างไม่มีประมาณ แผ่นดินหนาขนาดหนาหาสิ่งเทียบไม่ได้ แม่น้ำมหาสมุทรลึกแสนลึก กว้างแสนกว้าง กิเลสทั้งหมดไม่ไปก่อความกรุงรังใส่ในสถานที่ดังกล่าวเหล่านั้นเลยแม้ตัวเดียว เพราะไม่เหมาะสมกับสิ่งเหล่านั้น

สิ่งที่เหมาะสมกันก็คือใจ เพราะฉะนั้นสัตว์และมนุษย์ เฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เรา จึงต้องยอมรับสิ่งเหล่านั้นอย่างเปิดเผย ปิดกั้นไม่อยู่ ทั้งฝ่ายเหตุคือกิเลสที่พาให้แสดง ทั้งฝ่ายผลคือสุขแลทุกข์ที่แสดงออกทางกาย วาจา ใจ เรื่อยมา การคาดการณ์เกิดการตาย ตายเกิดตายสูญ คาดเท่าไรจึงไม่มีถูกต้องตามหลักความจริง จะคาดไปตั้งกัปตั้งกัลป์ก็เช่นเดียวกับเราหารอยเท้าของสัตว์บนอากาศนั้นแล เพราะไม่มีสัตว์ตัวใดจะไปเหยียบเป็นร่องรอยไว้ตามอากาศ นอกจากตามพื้นที่ที่สัตว์ควรเดินได้เท่านั้นจึงจะเห็นร่องรอย

การคาดเชื่อกิเลสที่พาให้สัตว์เกิดตายซึ่งฝังอยู่ในจิตนั้น ไม่ใช่หนัก ไม่ใช่ร่อนนวกพอจะมองเห็นหรือคาดคิดให้ถูกต้องอย่างง่ายตาย แต่เป็นนามธรรมที่จะมองเห็นและตัดขาดได้ด้วยสติปัญญาเป็นขั้น ๆ เท่านั้น พระพุทธเจ้าจึงประกาศศาสนธรรมไว้เป็นแบบฉบับสำหรับทดสอบแยกแยะกิเลสทั้งหมดให้เห็นตามความจริง และสลัดตัดขาดออกจากใจได้ ใจจึงเป็นพื้นฐานอันควรเกิดควรอยู่ของกิเลสและบาปธรรมทั้งหมด การพิสูจน์ทั้งกิเลสทั้งธรรมจึงพิสูจน์ลงที่ใจ ไม่มีที่อื่นเป็นที่พิสูจน์และเห็นจริง

ตามปกติของสามัญชนเราจะไม่มีทางรู้ได้และไม่มีทางที่จะพูดได้ด้วยว่า จิตนี้ สกปรกรกรุงรังกับสิ่งนั้น ๆ และสิ่งนั้นทำให้เป็นทุกข์อย่างนั้น เพราะไม่มีเครื่องมือสอดส่อง ไม่มีเครื่องมือทดสอบ นอกจากธรรมเท่านั้นเป็นเครื่องทดสอบ

ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีศาสดาแนะแนวทางเป็นลำดับมา เฉพาะอย่างยิ่งองค์ปัจจุบันที่โลกชาวพุทธถือว่าเป็นองค์สุด ๆ ร้อน ๆ เพราะต้องยึดกาลสถานที่ตามวิสัยของโลก ซึ่งผิดกับธรรมในหลักธรรมชาติอันเป็นความจริงอยู่มาก หลักธรรมอันเป็นความจริงนั้น ไม่มีกาล ไม่มีสถานที่ คำว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้นก็แยกออกมาพูดตามสมมุติเท่านั้น หลักธรรมชาติแท้ ๆ คือองค์ศาสดาหรือองค์พระพุทธเจ้าเท่านั้นพูดไม่ถูก แต่ผู้ปฏิบัติกำจัดกิเลสภายในใจให้กระจายออกไปแล้ว ธรรมชาตินี้ผู้นั้นก็สามารถรู้ได้เองโดยไม่

ต้องไปถามผู้หนึ่งผู้ใดเลย แม้พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะปรินิพพานนานก็กัปนับไม่ถ้วนก็ตาม คำว่าผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคตนี้ เป็นธรรมประกาศตัวของผู้เห็นธรรมนั้นว่าได้เห็นตถาคตทุกๆ พระองค์ ไม่ต้องพูดเฉพาะตถาคตเพียงองค์เดียว คือ ศาสดาของเราองค์เดียวนี้เลย เพราะตถาคตทั้งหลายเหมือนกันด้วยความบริสุทธิ์ด้วยหลักธรรมชาตินี้

หลักธรรมชาตินี้เราจะพูดว่ามีอยู่เหมือนโลกทั่วไปก็กลายเป็นโลกเสีย ว่าสูญสิ้นไปก็ไม่ใช่ฐานะของธรรมชาตินี้จะเป็นอย่างนั้นได้ หากจะพูดพอดิบได้ ธรรมชาตินี้อยู่ท่ามกลางที่โลกไม่สมมุติกัน จิตที่บริสุทธิ์แล้วย่อมเป็นเช่นนั้น ย่อมไม่อยู่ในสมมุติว่าสูญไปหรือมีอยู่ แต่อยู่ท่ามกลางที่โลกไม่สมมุติกัน หรือที่โลกเอื้อมไม่ถึง

ด้วยเหตุนี้การพิสูจน์เรื่องการเกิดการตายแบบสามัญทั่วไปนั้น จะพิสูจน์จนวันตายหรือกัปก็กัลป์ ก็เหมือนกับเที่ยวดูรอยเท้าของสัตว์บนอากาศนั้นแล หากความหมายไม่ได้ เสียเวล่ำเวลาเปล่าๆ ฉะนั้นงานที่จะให้รู้จริงเห็นจริงในธรรมที่กล่าวมานี้ จึงเป็นงานใหญ่โตโรฐาน ยากลำบากหรือหนักยิ่งกว่างานอื่นใดบรรดาที่โลกทั้งหลายเคยทำกันมา ดังพระพุทธเจ้าทรงเสาะแสวง หรือทรงบำเพ็ญพระบารมีมาเท่านั้นเท่านั้น กัปซึ่งเป็นปริยาย ถ้าเป็นต้นไม้ก็เปรียบได้กับกิ่งก้านสาขาดอกใบของไม้ต้นนั้นไม่ใช่รากแก้วอันสำคัญ รากเหง้าเค้ามูลของบารมีที่จะยังใจให้มีความเจริญรุ่งเรืองเต็มที่ก็เหมือนกัน ได้แก่ จิตตภาวนา นี่เป็นหลักสำคัญมาก แต่เป็นธรรมเกี่ยวโยงแยกกันไม่ออก การให้ทาน การรักษาศีล ออกไปจากอวัยวะต้นไม้อันเดียวกัน คือออกจากจิตดวงเดียว

เมื่อสรุปเพื่อให้รู้ให้เห็นองค์ตถาคตอย่างแท้จริงในหลักธรรมชาติ ที่กล่าวว่าตถาคตทั้งหลายนั้นคืออะไรอยู่สถานที่ใดนั้น ต้องรวมลงในจิตตภาวนา นี้แลเข้าใจในจุดที่ว่า ศาสนธรรมเป็นเครื่องชักฟอกสิ่งสกปรกกรูกร้างทั้งหลายภายในจิตใจออกด้วย ศรัทธาธรรม วิริยธรรม ขันติธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม เป็นต้น

เมื่อธรรมมีมากน้อยซึมซาบเข้าถึงใจ ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุน เป็นเครื่องชักฟอกใจโดยลำดับ สิ่งทั้งหลายที่สกปรก เคยมีติดปิดหัวใจมาเป็นเวลานานและหนาแน่นเพียงไร ก็ค่อยจางออกไปๆ เพราะอำนาจแห่งธรรมที่แทรกเข้าไปไม่หยุดไม่ถอย ด้วยอำนาจแห่งความเพียรเป็นสำคัญ

ดังนั้นงานจิตตภาวนาจึงเป็นงานสำคัญมาก เพราะเป็นงานที่จะให้ถึงจุดสุดยอดแห่งความจริงทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกทั่วโลกแดนดิน ตลอดไตรโลกธาตุจะมารวมอยู่ในจิตนี้ ผู้ไปเกิดในปรโลก ภพไหนต่อภพไหนในสามภพนี้ มีกัณเฑาะพินัยไม่ถ้วนก็คือจิตดวงนี้เป็นตัวยื่นโรงพาให้เกิด เพราะฉะนั้นเวลาปฏิบัติกำจัดกิเลสลงไปโดย

ลำดับภายในจิตนี้ ก็เลศจึงรวมตัวเข้าไปสู่จิตดวงนี้ ที่จะรู้จะเห็นอย่างเปิดเผยขึ้นกับตัว ที่เรียกว่า สนุทธิภูริโก งานนี้จึงเป็นงานใหญ่โตมาก ดังพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญมา ที่เคย ได้อธิบายหลายครั้งหลายหนแล้ว ทรงสละเป็นสละตาย ทรงถวายชีวิตเพื่อธรรม เพื่อ ความเป็นศาสตาของพระองค์ และเพื่อความเป็นศาสตาของโลก จนกลายเป็นศาสตา ของโลกขึ้นมาเพราะความพากเพียร

ถ้าจะเทียบก็เหมือนโลกธาตุห้วนไหว่นั้นแล เพราะไม่มีใครทำได้ดังพระองค์ งานที่พระองค์ทรงทำคืองานเช่นไร คือ งานรื้อภพหรือชาติ รื้อวิภูสงสาร รื้อวิภูจักร รื้อวิภู วนออกจากพระทัย เป็นงานหนักขนาดไหนเราทราบกันอยู่แล้ว เบื้องต้นพระองค์ทรง เจริญอานาปานสติอย่างจริงจัง เป็นตายไม่ทรงคำนึง ขอให้รู้แจ้งแทงทะลุลงหนาป่าทิบ คือกิเลสภายในพระทัยเป็นที่พอพระทัย สุดทัยก็สำเร็จดังพระทัยหมาย กลายเป็น ศาสตาของพระองค์อย่างเต็มภูมิ และเป็นศาสตาผู้ลือนามของโลกด้วยการประทาน พระโอวาทแก่บรรดาสัตว์ผู้ควรแก่ธรรมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ พวกเราทั้งหลายได้เกิด ทุนและปฏิบัติตาม พอมองเห็นเหตุเห็นผลเห็นอรรถเห็นธรรมบ้าง เหมือนแสงหิ่งห้อย ก็ยังดี

อ้าว ที่นี้สรุปเข้ามาหางานที่พระองค์ประทานแก่นักบวชอย่างพวกเรา คืองานเช่น ไร งานเหล่านี้พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายได้ทรงดำเนินและดำเนินมาแล้วอย่างไร ท่านจึงตัดดวงเอามรรคผลนิพพาน ผ่านพ้นโลกวิภูจักรไปได้ นับจำนวนไม่น้อย เฉพาะ สาวกของพระพุทธเจ้าของเราเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ก็มีจำนวนมากเกินกว่าที่เราจะ นับอยู่แล้ว

ท่านเหล่านี้ คือท่านผู้ตัดดวงเอามรรคผลนิพพานเต็มเม็ดเต็มหน่วย พ้นจาก โลกวิภูวนนี้ไปได้ กลายเป็นวิภูจักรวิภูจิต ไม่หมุ่นแล้ว งานของท่านคืองานเช่นไร นี้ แหะเลที่ว่างานใหญ่โตของนักบวชเรา เราอย่าเห็นอย่าสำคัญว่างานอื่นๆ เป็นงานของ พระ เป็นงานเนื้องานหนึ่งของพระจริง ๆ ไม่มีอะไรเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นงานอันแท้จริง ที่จะพาให้เห็นเหตุเห็นผลเห็นอรรถเห็นธรรมและรู้แจ้งแทงทะลุไปโดยลำดับได้ นอก จากงานจิตตภาวนา

จิตตภาวนานี้แล คืองานของพระโดยตรง พระพุทธเจ้าแลสาวกประเสริฐเลิศโลก เพราะงานจิตตภาวนานี้แล แต่งานจิตตภาวนาธรรมนั้นจะทำอย่างไรจึงจะถูกตามเป้า หมายของงานจิตตภาวนา และชิ้นส่วนของงานที่ทำและผนวกกันเข้าเป็นจิตตภาวนานั้น คืออะไรบ้าง เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นต้น เหล่านี้แลที่พระพุทธเจ้าและ อุปัชฌาย์ทรงมอบและมอบให้กุลบุตร ยึดไปประกอบเป็นองค์จิตตภาวนาเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบันคือพวกเรา ทรงมอบกรรมฐานห้าเหล่านั้นให้เป็นที่ของอุปัชฌาย์ เพื่อฝึก

อบรมลัทธิวิหริกของตนในขณะที่บวชและเวลาต่อไปโดยย่อ พอเหมาะกับกาลเวลาที่ มีน้อยกว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เพียงเท่านั้นก่อน จากนั้นก็ชี้แจงกระจายไปถึง อาการ ๓๒ ซึ่งมีอยู่ในร่างกายของเราจนตลอดทั่วถึง

ทั้งดินทั้งน้ำทั้งลมทั้งไฟ คลี่คลายชุดคันดูสิ่งอันเป็นที่ชุ่มชื้นของวัฏจิต ได้แก่ กิเลส มันแทรกสิงอยู่ทุกชุมชน แทรกสิงอยู่ทุกอวัยวะ ไม่ว่าจะส่วนหยาบส่วนละเอียด แทรกสิงอยู่ในธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่เรียกว่ากอรูป ตั้งแต่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่ ไล่ย่อย อาหารใหม่ อาหารเก่า แทรกไปหมด กิเลสยึดครองว่าเป็นเราเป็นของเราทั้งสิ้น

ส่วนใดสะอาดอันใดสกปรก กิเลสไม่สนใจ ไม่หมุ่นพวงมาลัยของจิตเข้าไปสู่จุด นั้น เพราะจะเป็นข้าศึกต่อตนคือกิเลสเสียเอง จึงเหมาเอาหมดว่าเป็นเราเป็นของเรา นี้ ส่วนหยาบกิเลสก็จับจองเอาไว้หมด

ส่วนละเอียด เวทนา สุข ทุกข์ เฉย ๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มันก็จับจองว่า เป็นเราเป็นของเราไปหมด สัญญา สังขาร วิญญาณ กิเลสแทรกไว้หมด กำอำนาจไว้ หมด เมื่อเป็นเช่นนั้นเราทุกคนเป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด หาเราอย่างแท้จริงคือเราแบบ อิศระโดยธรรมมีที่ไหน มีแต่เราของกิเลสทั้งนั้น เวลาจะปฏิบัติธรรมเพื่อฆ่ากิเลส กิเลสก็ถือเอาเราเป็นตัวประกันให้อยู่ข้างหน้าเสีย เมื่อจะจ่อศัตรารูธเข้าไปสู่ตัวกิเลส ก็ไปเจอแต่เราเสีย คือกิเลสมันเอาขันธทั้งห้านี้มาบังหน้าไว้เสีย ว่านี่คือเรานี้คือของเรา ถ้าจะชำระสะสางตรงไหนก็กลัวเราจะกระทบกระเทือน กลัวเราจะลำบากเพราะกิเลสมัน เอาสิ่งเหล่านี้เป็นตัวประกันไม่ให้ทำลายมันได้ มันอยู่จากหลัง

เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงต้องได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เต็มฐาน มีวิธีการ มีหลัก วิชาเป็นเครื่องกำจัด เป็นเครื่องรบราฆ่าฟัน เป็นเครื่องต่อสู้กัน ดังพระพุทธเจ้าทรง ดำเนินและสั่งสอนไว้แล้ว จึงให้แยกให้กระจายสิ่งเหล่านี้ออกด้วยสติปัญญา ตามจุดที่ กิเลสมันเที่ยวจับจองเอาไว้ เช่น ผมก็ของเรา ขนก็ของเรา เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเราเป็นของเรา

ในเบื้องต้นใช้คำบริกรรม จะบริกรรมบทใดก็ตาม เพื่อจิตจะได้มีความสงบ ยับยั้งตั้งตัวได้ไม่แส่สายอันเป็นเรื่องของความไม่แน่ใจ ใจเรรวนกระสับกระส่าย จึงต้อง ทำจิตให้สงบ เมื่อจิตมีความสงบแล้วใจก็แน่วแน่ ในวาระต่อไปก็พิจารณาแยกแยะดูสิ่ง เหล่านี้ที่เป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด นับแต่ผิวหนังเข้าไปถึงอาการต่างๆ ของร่างกายด้วย สติปัญญา เพื่อความรู้แจ้งเห็นจริงเป็นลำดับไป นี้เรียกว่างานของพระ สมณะนะ สม เพศ สมความหมายมั่นปั้นมือว่าบวชมาฆ่ากิเลส งานเหล่านี้แลคืองานฆ่ากิเลสตามทาง ศาสดาและพระสาวกท่านดำเนินมา

จงพิจารณาให้เห็นทั้งภายนอกว่า ที่ว่าเราว่าของเรานั้น อะไรเป็นเราอะไรเป็นของเรา พิจารณาซัดค้นลงไปจนเห็นความจริงความปลอมในชั้นนี้และหายสงสัยไปโดยลำดับ นี่คือการค้นหาความจริงเข้าไปทำลายสิ่งจอมปลอมทั้งหลาย ที่ว่านั่นเป็นเรานี้เป็นของเรา เป็นต้น แยกแยะดูตามความจริงของสิ่งนั้นๆ ความเป็นจริงนี้คือธรรมของจริง เข้าไปทำลายสิ่งจอมปลอมทั้งหลายที่กิเลสยึดครองอยู่นั้น และปล่อยวางๆ ไปตามลำดับที่รู้ที่เข้าใจ คำว่าปล่อยวางก็หมายถึงการทำลายความยึดมั่นถือมั่นสำคัญผิด อันเป็นเรื่องของกิเลสปกเสียบเอาไว้แล้ว

งานเหล่านี้จึงไม่ใช่งานเล็กน้อย ผู้ปฏิบัติจึงต้องทำหน้าที่ของตัวอยู่ตลอดเวลาไม่มีอิริยาบถ ยืนเดินนั่งนอน เว้นแต่หลับ ก็ต้องทำงานด้วยการบริการหรือการพิจารณาตามขั้นตามภูมิของจิต ถ้าจิตยังไม่สงบ ก็ทำจิตให้สงบด้วยคำบริกรรมบทใดก็ได้ตามความถนัดในอิริยาบถต่างๆ ไม่ลดละทอดถอย

ผู้มีความสงบที่ควรใช้ปัญญาที่ใช้ปัญญาตามขั้นของปัญญานั้นๆ ปัญญาทำการแยกแยะคลี่คลายดูให้เห็นกองธรรม และกองกิเลสภายในภายในชั้นนี้ ความจริงสิ่งเหล่านี้มันไม่ได้หนาแน่นมันคงอะไรเลย มีแต่ความเปลี่ยนแปลงแปรปรวน ความแตกความพังทลายอยู่ทุกอาการอยู่ทุกระยะ แต่กิเลสมันไม่ยอมให้เห็น มันปกเสียบลึกลงถึงขั้นนิจุจ๋ ชั้นสุขิ ชั้นอนุตตะตา แม้ทุกส่วนของร่างกายจะแปรอยู่ตลอดเวลา มันก็หน้าด้านหาญสู้ธรรมว่าเป็นนิจุจ๋ ของเที่ยงถาวร ทุกข์เต็มตัวมันก็ว่า สุขิ อนุตตะตาเต็มตัวมันก็ปกเสียบลงไปว่า เป็นอนุตตะตา เป็นเราทั้งสิ้น ซึ่งล้วนแต่สิ่งจอมปลอมที่แทรกสิงอยู่ในชั้นนี้ในจิต

สิ่งที่แทรกสิงอยู่นี้แลคือภัยของจิตแท้ ไม่ใช่สิ่งใดเป็นภัยของจิต อย่าไปมองดินฟ้าอากาศหรือที่ไหนๆ ว่าเป็นภัย คือสิ่งเหล่านี้เท่านั้นเป็นภัยของจิต ผู้ปฏิบัติจึงต้องค้ำเขี่ยซัดค้นลงไปตามสิ่งที่เป็นภัยมันแทรกซึมอยู่ นี้ยึดตรงไหนเป็นทุกข์ตรงนั้น ความยึดถือเบาบางลงไปเท่าไร ความทุกข์ก็เบาบางลงไปตามๆ กัน ขณะเดียวกันความสุขก็เริ่มมีขึ้น ทุกข์เป็นผลของกิเลสความยึดความสำคัญมั่นหมาย ทำให้รักชอบเกลียดโกรธต่างๆ ล้วนแต่เป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมดพาให้เป็นไป จึงต้องอาศัยการคลี่คลายพิจารณาอยู่ไม่ลดละทอดถอย จนกระทั่งรู้แจ้งตามหลักความจริงในส่วนใด เช่นรู้แจ้งในรูปชั้นนี้ ความจอมปลอมของกิเลสที่ยึดครองก็สลายตัวลงไป เหลือแต่ความจริง

รูปชั้นนี้ก็ทราบว่ารูปร่างตามหลักความจริง ไม่ยึดมั่นถือมั่น ความหนักหน่วงถ่วงจิตใจที่เคยเป็นมาก็ถอนตัวออกมาเป็นขั้นๆ นี่ผลงานของผู้จะรื้อภพหรือชาติหรือวิภวสงสารซึ่งเต็มอยู่ภายในใจ พิจารณาอย่างนี้ต้องรื้อถอนแบบนี้ เกี่ยวกับรูปชั้นนี้คือกายเรา เวทนาชั้นนี้ สัญญาชั้นนี้ สังขารชั้นนี้ วิญญาณชั้นนี้แต่ละอย่างๆ ละเอียดเข้าไป

โดยลำดับที่มันปักเสียบไว้อย่างลึกลับ ผิงจมอยู่ภายในจิต มันบังคับให้ว่าเป็นเราเป็นของเราทั้งนั้น

จงพิจารณาแยกแยะให้เห็นตามความจริงของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งมีแต่ความเกิดความดับอยู่เป็นประจำ ทุกข์ก็เป็นเพียงทุกข์ซึ่งเป็นความจริงอันหนึ่ง สุขเกิดมาก็สักแต่ว่าเป็นความจริงอันหนึ่งแล้วก็ดับไป ๆ ขึ้นชื่อว่าสมมุติแล้วไม่มีอะไรที่จะคงเส้นคงวา อยู่ในกฎของอนิจจัง ทุกข์ อนตตาทั้งสิ้น จะยึดเป็นตัวเป็นเราเป็นเขาเป็นของเราของเขาได้อย่างไร หากที่ไวใจได้อย่างไรกับสิ่งที่หมุนตัวอยู่ด้วยกรรมของอนิจจัง ทุกข์ อนตตาเช่นนี้ มันเหมือนฟุตบอลกลิ้งไปกลิ้งมา ด้วยความแปรสภาพ หากความยั่งยืนแน่นอนได้อย่างไร

จงพิสูจน์เข้าไปด้วยสติปัญญา ชั้นนี้เป็นชั้นปัญญา จงพิจารณาให้เห็นมันออกมาจากไหน ทุกขเวทนาทางกายอาศัยกายเกิดขึ้น แต่ไม่ใช่กาย สุขเกิดขึ้นก็ไม่ใช่กาย มันเป็นเวทนาของมันต่างหาก อุเบกขาเกิดขึ้นภายในกายก็ไม่ใช่กาย มันเป็นความจริงอันหนึ่ง ๆ ที่ปรากฏขึ้นแล้วดับไป ๆ ทั้ง ๆ ที่ร่างกายยังไม่ดับ แต่สิ่งเหล่านี้มีการเกิดดับอยู่เสมอ เช่น นั่งนานก็เกิดทุกข์ พอเปลี่ยนอิริยาบถมันก็หาย แน่ ๆ อาการที่แสดงเหล่านี้แลคือความเกิดความดับของมัน นี่พูดถึงเวทนาทางกาย

เมื่อพูดถึงเวทนาทางกายแล้ว มันก็ไม่พ้นที่จะเข้าสู่เวทนาทางจิต เพราะจิตมีความกระเพื่อมตัวออกมา สำคัญมันหมายถึงในสิ่งใดที่ขัดกับความต้องการของตน มันก็เป็นทุกข์ขึ้นมา ถูกกับความต้องการของตนก็แสดงความรู้สึก อันเป็นเรื่องความสัมผัสภายในจิตขึ้นมา มันไม่ใช่ของดี มันเป็นของจอมปลอมด้วยกันทั้งสองอย่างนั้นแล ถ้าปัญญาได้พิจารณาลงไปแล้ว จะเห็นความจอมปลอมมันมีอยู่รอบจิต ไม่ว่าจะเกิดทางสัญญา ไม่ว่าจะเกิดทางเวทนา เกิดทางสังขาร เกิดทางวิญญูณ มันล้วนแต่ของจอมปลอมทั้งนั้น เพราะเจ้าจอมปลอมเป็นผู้ผลิตขึ้นมาให้ยึดให้ถือให้สำคัญมันหมายถึง

สติปัญญามีเท่าไรทุ่มลงไปให้เห็นตามหลักความจริงอันนี้ สิ่งเหล่านี้จะแจ้งชัดขึ้นภายในปัญญาของผู้ปฏิบัติมันแล เมื่อแจ้งชัดตรงไหนแล้ว จำเป็นอะไรจะต้องไปดูอีกพิจารณาอีก ความแจ้งชัดเต็มที่แล้วนั้นจะหาอะไรมาแทรกอีกได้อย่างไร เพราะเต็มที่แล้วในขั้นนี้ เต็มที่แล้ว ๆ เข้าไปโดยลำดับ ๆ ทีนี้เราจะหาบุญหาบาปที่ไหนละ เมื่อไล่กันเข้าไป ทะล่อมกันเข้าไป กิเลสทั้งหมดที่จับจองตัวของเราให้หนาแน่นยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก ได้ถูกทำลายลงไปด้วยสติปัญญาแล้ว ขาดวรรคขาดตอนไปเป็นลำดับและรู้ชัดประจักษ์ใจ จนกระทั่งกิเลสชนิดละเอียดรวมตัวเข้าไปสู่จิตแห่งเดียว

แล้วทำการฟาดฟันหันแหลกแตกกระจายกันตรงนั้นอีก เป็นแต่กิเลสประเภทจอมกษัตริย์มันอยู่ตรงนั้น จอมกษัตริย์วิภูจักรรวมตัวเข้าไปอยู่จิตนั้นแห่งเดียว เพราะ

ถูกตัดสะพานเชื่อมโยงกับสิ่งภายนอกหมดแล้ว สิ่งเชื่อมโยงกับชั้นทั้งห้าก็ถูกตัดเข้าไปหมด เหลือแต่ธรรมชาติคืออวิชชา ก็ไม่พ้นสติปัญญาไปได้ เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นสมมุติ สิ่งเหล่านั้นเป็นกิเลส จะมาถือว่าเป็นเราเป็นของเราได้อย่างไร

เมื่อได้แยกแยะเห็นตามความจริงของมันแล้ว ต้องกระจายสูญหายไปได้เช่นเดียวกับกิเลสอื่น ๆ ไม่มีเหลือ นั่นละที่ท่านว่าท่านทำลายภพชาติ ภพชาติอยู่ที่จิต ไม่ได้อยู่ที่ดินฟ้าอากาศ ท้องฟ้า มหาสมุทรที่ไหน การตายเกิดตายสูญ หาทีไหนไม่เจอ ดูที่ตรงนี้ถึงจะเจอ มันอยู่ที่จิตนี้เท่านั้น ตายเกิดก็คือเชื่ออวิชชาพาให้เกิด คำว่าตายสูญก็คือเชื่ออวิชชาหลอก ความจริงมันสูญได้ที่ไหน คำว่าสูญก็คือความจอมปลอมของอวิชชาหลอกสัตว์โลกต่างหากนี่

เมื่อความจริงปรากฏเต็มภูมิภายในใจแล้วจะทราบเองทุกรายไปไม่ต้องถามพระพุทเจ้า แม้มีที่พระองค์มาประทับอยู่ตรงหน้านี้ก็ตาม พุดแล้วสาธุ ไม่ได้ประมาทพระพุท พระธรรม พระสงฆ์ท่าน ที่เราเทิดทูนสุดหัวใจอยู่แล้ว เพราะ สนฺทิกฺขุญฺโถ พระองค์ไม่ได้ทรงผูกขาดไว้เฉพาะพระองค์เดียว ไม่ว่าศาสดาองค์ใด สอนธรรมแบบเดียวกัน เพื่อ สนฺทิกฺขุญฺโถ แบบเดียวกัน รู้จริงเห็นจริงภายในจิตนี้ด้วย สนฺทิกฺขุญฺโถ แบบเดียวกัน

นี่ละการรื้อภพหรือชาติด้วยงานอันสำคัญที่กล่าวมา พระพุทเจ้าและสาวกทั้งหลายท่านดักดวงเอามรรคผลนิพพานด้วยงานจิตตภาวนานี้ และข้ามโลกข้ามสงสารไปอย่างอัศจรรย์ ทั้ง ๆ ที่ท่านก็เป็นมนุษย์เหมือนเราท่านทำไมทำได้ กลายเป็นผู้วิเศษวิโสเหนือโลกสมมุติทั้งปวง ได้กราบไหว้ท่าน พวกเราเป็นอย่างไร ท่านดำเนินงานอย่างไร งานชนิดใดที่ท่านทรงบำเพ็ญและบำเพ็ญ บรรดาสาวกทั้งหลายจึงได้เป็นอย่างนั้น แล้วงานนั้นก็ได้มอบไว้แล้วกับเราทั้งหลาย คืองานจิตตภาวนา อันเป็นงานสำคัญที่จะรื้อภพหรือชาติให้กระจ่างแจ้งภายในจิตเช่นเดียวกับครั้งพุทกาล ไม่ได้นอกเหนือหรือยิ่งหย่อนกว่ากันเลย ทำไมพวกเราจะทำไม่ได้ จะเป็นไปไม่ได้ จะบรรลุไม่ได้ เมื่อความพากเพียรและสติปัญญาศรัทธามีอยู่ ปฏิบัติอยู่แบบลูกศิษย์ตถาคตนะ

กาลสถานที่ไม่ใช่อุปสรรค ไม่ใช่เครื่องกีดขวาง กิเลสภายในจิตใจต่างหากกีดขวางมรรคผลนิพพาน กีดขวางทางเดินของเรา ที่จะก้าวไปเพื่อมรรคผลนิพพาน อย่าเข้าใจว่ากาลสถานที่หรือสิ่งอื่นใด บุคคลใด เรื่องใด ซึ่งอยู่ภายนอกจะมาทำการกีดขวาง ถ้าไม่ใช่ใจเป็นผู้ไปสำคัญมันหมาย แล้ววันเอาเรื่องเหลวไหลต่าง ๆ มากีดขวางตัวเองเท่านั้น กาลโน้นกาลนี้จึงเสมอภาคกัน กิเลสก็เป็นประเภทเดียวกัน ธรรมเครื่องชำระหรือเครื่องปราบปรามกิเลสก็เป็นประเภทเดียวกัน คงเส้นคงวาคือ มัชฌิมาปฏิปทา ไม่มีคำว่ายี่ไม่มีคำว่าย่อน ไม่มีคำว่ายากไม่มีคำว่าย่น มีแต่ความเหมาะสมทั้งนั้น ไม่ว่าจะนำมาปราบกิเลสประเภทใด ธรรมเหล่านั้นเหมาะสมตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน จะแตกต่าง

กันอย่างไรกับครึ่งพุทธกาลนะ เพราะกิเลสก็มีประเภทเดียวกัน ธรรมเครื่องปราบกิเลส ก็มีประเภทเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องนำมาปราบได้ กิเลสฉิบหายไปได้ ถึงความ ลึ้นสุดแห่งทุกข์ได้ด้วยธรรมเหล่านี้ โดยไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัย

แล้วใครจะเป็นผู้ปราบกิเลสที่กล่าวมาเหล่านี้ถ้าไม่ใช่เราเอง ตรงกันข้ามอย่าให้ กิเลสมันปราบเราหนา ทุกวันทุกอิริยาบถส่วนมากมีแต่กิเลสปราบเราโดยไม่รู้สึกรู้ตัว เพราะมันแทรกซึมอยู่ทุกแห่งทุกหน รอบอวัยวะสกลกายภายในชั้นหนังหุ้ม ครอบคลุม จิต เต็มไปด้วยกิเลสที่จับจองไว้หมด เพราะฉะนั้นจึงต้องค่อยๆ เชี่ยวชาญค้นหาธรรม เข้ามาเป็นเครื่องต้านทานต่อสู้กัน จนเห็นเหตุเห็นผล เห็นความแพ้ความชนะกันจึง เรียกว่านักต่อสู้

ถ้าลงได้ต่อสู้กันแล้วต้องมีคำว่าแพ้คำว่าชนะจนได้ ต่อไปก็มีคำว่าชนะ ๆ ๆ ถึงชัยชนะอย่างสุดยอด กิเลสหลุดลอยออกไปจากใจหมดแล้ว ไม่มีคำว่ากิเลสเข้ามาแทรกสิง จิตใจอีกแล้ว กาลไม่มี สถานที่ไม่มี อกาลิกคืออะไร ก็คือไม่ใช่กาล อกาลิกจิต อกาลิก ธรรมอยู่ที่ใจดวงเดี่ยวนี่ ไม่มีกาลไม่มีสถานที่ การเห็นตถาคตอย่างเต็มองค์เห็นที่ตรงนี้

ไม่ถามใครให้เสียเวล่ำเวลา ถามทำไมความจริงเป็นอย่างเดียวกัน ถามท่านก็คือ ถามเราชะชี่ เพราะความจริงอันนี้กับความจริงอันนั้นเป็นอันเดียวกันเหมือนกัน ถ้าใช้ คำว่าเหมือนก็เหมือนกัน ถ้าไม่เหมือนก็อันเดียวกัน จิตเป็นธรรม ธรรมเป็นจิต เป็น เอกีภาพ

เวลามีชีวิตอยู่ ท่านเป็นพระอรหันต์อรหันต์พ้นจากโลกแล้ว เรียกว่าจิตบริสุทธิ์ก็ ถูก เรียกว่าจิตก็ถูก พอผ่านจากขั้นนี้ไปแล้ว ไม่มีคำว่าจิต ถ้าจะเรียกก็เรียกว่าธรรม ล้วน ๆ นั้นธรรมกับจิตเป็นอันเดียวกันแล้ว ท่านว่าวิมุตติธรรม เมื่อถึงขั้นวิมุตติธรรม แล้วเป็นเช่นนั้น ประเสริฐเลิศเลอไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือน สามแดนโลกธาตุนี้มีจิตดวง เดียวเท่านั้นเป็นผู้เด่น ในท่ามกลางแห่งสมมุติทั้งหลายที่สัตว์โลกเคยจมอยู่ ท่านเหนือ แล้วด้วยความบริสุทธิ์ ไม่ใช่เหนือหนีไปนอกเมฆนอกหมอก ไปอยู่อวกาศที่ไหน เหนือ อยู่ตรงที่พ้นแล้วนี้แล

เหมือนขั้นกับจิตของเราเนี่ย แต่ก่อนขั้นกับจิตอยู่ด้วยกัน ยึดถือกัน หลงกันวุ่น กัน พอรู้รอบขอบชิดหมดแล้วถอนความยึดมั่นถือมั่นโดยประการทั้งปวง แม้อยู่ด้วยกัน ก็พ้น อยู่ในขั้นก็พ้นขั้น อยู่ในขั้นก็สูงกว่าขั้น ขั้นนี้ไม่สามารถจะเหยียบย่ำทำลาย จิตที่บริสุทธิ์นั้นได้แล้ว เพราะขั้นอยู่ในฐานะแห่งความเป็นสมมุติ จิตวิสุทธินั้นอยู่ใน ฐานะแห่งความเป็นวิมุตติจิต อยู่ด้วยกันก็ไม่กระทบกระเทือนกัน ต่างอันต่างจริงต่าง อันต่างอยู่ตามความจริงของตน

ด้วยเหตุนี้จึงกล้าพูด และเชื่อในประวัติท่านอาจารย์มั่นที่ท่านแสดงไว้ เราเขียนประวัติท่านว่าพระสาวกบางองค์ยืนนิพพาน บางองค์เดินนิพพาน บางองค์นั่งนิพพาน บางองค์นอนนิพพาน ตามความถนัดอัธยาศัยของท่านในวาระสุดท้ายแต่ละองค์ ๆ เพราะเหตุไร เพราะจิตเป็นวิสุทธิจิตแล้ว ท่านจะปล่อยชั้นในวาระสุดท้าย ท่านถนัดตามอัธยาศัยของท่านอย่างไรท่านก็ทำได้สะดวกสบาย โดยที่ชั้นอันนี้ไม่สามารถเข้าเหยียบย่ำทำลายวิสุทธิจิตของท่านให้เอนเอียงได้เลยแม้แต่น้อย

ชั้นรัก็เช่นเวทนาชั้นรั คนจะตายต้องมีทุกข์มาก ทุกข์มากก็มากอยู่ในชั้นรัไม่ได้มากอยู่ในจิตท่านผู้บริสุทธิ์ เพราะพระอรหันต์ท่านไม่มีเวทนา เอาเวทนาที่โหนมาเป็นทุกข์ เรื่องเวทนาอยู่ในชั้นรัซึ่งเป็นสมมุติต่างหาก ส่วนวิสุทธิจิตนอกสมมุติไปแล้วเวทนาซึ่งเป็นสมมุติจะเข้าไปถึงได้อย่างไร นี่แหละหลักยืนยัน ยืนยันอยู่ที่จิตไม่ได้ยืนยันอยู่ที่อื่นที่ใด ขอให้จิตเป็นวิมุตติก็รู้เองทุกรายไป เพียงปุณฺณจะเอาความมีติดบอดันเตาไปให้คะแนนพระอรหันต์ท่านก็ทำนองคนตาบอดจูงคนตาดี ใครจะยอมเชื่อและยอมให้จูงละ เพียงมองดูคนตาบอดก็ปลงอนิจจังไม่ลงอยู่แล้ว จะให้พระอรหันต์มาเชื่อปุณฺณคนตาบอดมันใช้วิสัยหรือ

อ้าว แต่ก่อนจิตเป็นอย่างไร เวลาเวทนาเกิดขึ้นภายในร่างกาย จิตใจกระวนกระวายระส่ำระสายไหม ไม่ต้องบอก นอกจากกายเวทนาแล้วยังกลายเป็นจิตเวทนาขึ้นมาอีก เป็นทุกข์เวทนาภายในจิตอีกทีหนึ่ง จากสาเหตุแห่งร่างกายเป็นทุกข์ เช่น เจ็บไข้ได้ป่วยร่างกายเป็นทุกข์ ใจก็เป็นทุกข์กระวนกระวายไปด้วย เวลาแยกกันเต็มสัดเต็มส่วนไม่คละเคล้ากันแล้ว ทั้ง ๆ ที่อยู่ด้วยกันยอมทราบได้ชัดว่า นั่นคือทุกข์เวทนาภายในร่างกายเกิดขึ้นอย่างนั้น ๆ แต่ทุกข์เวทนาในจิตไม่มี มีได้อย่างไรเพราะไม่ใช่ฐานะที่จะรับเวทนาไว้ในจิตที่บริสุทธิ์นั้นได้ นี่เป็นหลักธรรมชาติ เอาให้รู้ซึ้งนักปฏิบัติเรา ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม พุดคุยแบบหาเหาเกาหมัดอยู่ทำไม ไม่กลัวสุนัขขี้เรื้อนหัวเราะละหรือที่เราเกาหมัดแข่งมันนะ

งานนี้เป็นงานอย่างเอก หนักก็หนักเถอะ หนักเพื่อพ้นภพพ้นชาติ พ้นแหล่งแห่งวิภวสงสารอันเต็มไปด้วยกองทุกข์ความทรมานทั้งหลาย เราเคยหาบหามกองทุกข์เพราะความเกิดตายมาแล้วไม่ควรสงสัย จิตดวงนี้แลตัวที่ถูกหมอบราบให้กิเลสขยี้ขยำทำให้แหลกอยู่ตลอดมาด้วยความทุกข์ทรมาน แต่ไม่ฉิบหาย ก็คือจิตดวงนี้ อ้าว สติปัญญาฟาดฟันกระจายออก สิ่งใดที่เป็นข้าศึกต่อจิตใจ เอาให้หมดสิ้นไป แล้วแดนแห่งความประเสริฐไม่ต้องถามใคร จะรู้ขึ้นตรงนั้นแล

ที่ไม่ประเสริฐพ้นทุกข์ไปได้ก็เพราะของเลวทราม ของรกรุงรัง ของสิ่งทรมานคือกิเลสทั้งหลายมันเหยียบย่ำทำลายอยู่ภายในใจ หุ้มห่อจิตใจดวงประเสริฐ จนกลายเป็น

เป็นสิ่งต่ำช้าเลวทรามไปตามมันเท่านั้น และดิ้นรนไปตามมันโดยไม่รู้สีกตัว ที่นี้เวลา
 กำจัดมันออกหมดโดยสิ้นเชิงไม่มีเหลือแล้ว อะไรจะเหมือนจิตนี้ละในโลกนี้ ไม่มีอันใด
 เหมือน ไม่เหมือนกับอันใด คือธรรมชาติที่บริสุทธิ์ เห็นอยู่ระหว่างแห่งชั้นนี้แหละ อยู่
 ท่ามกลางแห่งชั้นนี้แหละ เวลาชั้นนี้สลายลงไปแล้วไม่ต้องพูด แม้แต่ขณะนี้ก็ไม่สงสัย
 แล้ว ตายแล้วไปสงสัยหาอะไร นี่งานจิตตภาวนา นักขนาดไหนพูดได้ว่าไม่มีงานใด
 เทียบและเป็นคู่แข่งได้ เวลาเกิดผลก็เป็นทีพิงใจตลอดอนันตกาล ไม่มีคำว่า อนิจจัง
 ทุกข์ อนตตา จะตามต้อนตามต้อนได้เหมือนแต่ก่อน

หนักเท่าไรก็เอา ถ้าเราเล็งดูเหตุผลแห่งความวิเศษของจิต แห่งความพ้นจาก
 ทุกข์แล้ว ความเพียรหนักเท่าไรเราทุ่มได้ทั้งนั้น ผู้มีเหตุผลแล้วต้องทุ่มกันลงได้ นอก
 จากให้กิเลสเป็นตัวเหตุผลเสียอย่างเดียว จะไม่มีเวลาทำอะไรได้เลย เติมนิจกรรมชั่วขณะ
 ก็ตาย บังคับจิตใจเล็ก ๆ น้อย ๆ พอกิเลสมันตื่นนอนก็หายไปแล้ว นี่เป็นเรื่องของ
 กิเลสทั้งมวลที่แทรกอยู่ในวงความเพียรของพวกเรา แต่เราไม่ทราบ ขอให้ทราบมันโดย
 ลำดับตั้งแต่บัดนี้ไป

การเดินจงกรม อย่าเข้าใจว่าเราทำความเพียรโดยถ่ายเดียว กิเลสทำงานอยู่กับ
 ทางจงกรม อยู่กับกิริยาแห่งการทำความเพียรของเราทุกอิริยาบถ เราไม่ทราบมันได้
 เพราะวิเวกแห่งความฉลาด สติปัญญาของเราไม่เพียงพอที่จะทราบมันได้ ต่อเมื่อธรรม
 เหล่านี้ฉายแสงออกมาเราจะทราบ ทราบได้ทุกกระยะ ๆ จนกระทั่งทราบได้รอบตัวภายใน
 ในจิตใจ เอ้า ที่นี้กิเลสกระเด็นออกจากจิตใจเราหมดแล้ว มันอยู่ในใจของสัตว์ของ
 บุคคลใดก็ตาม แสดงออกมาในลักษณะใดรู้หมด ปิดไม่อยู่ที่นี้ หัวใจเราไม่มีมันอยู่กับ
 หัวใจใด มันแสดงออกมาในกิริยาท่าทางใด เป็นกิเลสประเภทใดรู้หมด เพราะเรียนมัน
 จบแล้วทำไมจะไม่รู้มันละ จะไปถามที่ไหน เพราะมันเคยกองอยู่ภายในใจเราแล้ว ถูก
 กำจัดให้ราบเรียบไปจากนี้แล้วทำไมจะไม่รู้

นั่น เมื่อกำลังพอกันแล้ว ความสามารถพอกันแล้วไม่ต้องไปถามใคร รู้ทั้งนั้น
 ให้พากันประพฤติปฏิบัติอย่าลืมเนื้อลืมตัว ไม่มีสิ่งใดที่จะไวใจได้ในโลกทั้งสามนั้นนอก
 จากธรรมเท่านั้น ธรรมนี้แน่นอน เป็นที่อบอุ่นเป็นที่เย็นใจ ตั้งแต่เริ่มแรกที่ได้ปรากฏ
 ผลขึ้นมาคือความสงบเย็นใจ นี้แลสภาวะของใจ คือธรรม ไม่มีสิ่งใดเป็นสภาวะของใจ
 ได้ วัตถุเป็นวัตถุ น้ำเป็นน้ำ ดินเป็นดิน ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ ไม่มีใครเอาสิ่งเหล่านี้ไป
 ได้ เกิดก็เอาสิ่งเหล่านี้มาประสมประเสกกัน แล้วก็วิเคราะห์เสกสรรว่าเป็นเราเป็นของเรา
 ไปชั่วระยะกาลเท่านั้น แล้วก็สลายลงไป ไม่มีใครแบกหามติดตัวไปได้ เราอย่าสงสัยสิ่ง
 เหล่านี้ให้เสียการณ

จิตใจคิดไปในแง่ใดในเรื่องของสมมุติ ให้ฟังทราบว่าเป็นตาข่ายที่เคยครอบหัวเรามาแล้วเป็นเวลานานทั้งนั้น อย่าเสียดายความคิดทั้งหลาย อย่าเสียดายฝันเสียดายไฟเสียดายวัฏจักร ให้เสียดายธรรมจักรนั้นสำคัญยิ่งกว่าสิ่งที่เราเคยผ่านมาแล้ว ก็เลสไม่เคยอึดพอกับความคิดนึกปรุงแต่งใดๆ ทั้งสิ้น ไม่เคยอึดพอกับความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะตัณหา ไม่เคยอึดพอในสิ่งที่เคยสัมผัสสัมผัสมาแล้วทั้งสิ้น ให้ทราบเสียว่าไม่มีคำว่าเมืองอึดพอกับกิเลส นอกจากธรรมเท่านั้น ธรรมนี้เมื่อได้ซึมซาบเข้าได้มากเท่าไร ก็มีความสุขความเอิบอึดเข้าไปโดยลำดับๆ จนกระทั่งถึงขั้นพอตัวแล้วอึดเต็มตัว ไม่มีคำว่าบกพร่องหิวโหยอีกต่อไป นั่นฟังซิ

กิเลสพาคนให้อึดที่ไหน ธรรมพาผู้เข้าถึงเต็มภูมิแล้วให้อึดเต็มที่ อึดเต็มภูมิไม่มีเวลาบกบังตลอดกาลไหนๆ เอ้า ความเพียรเราที่ทุ่มลงไปด้วยความเสียสละเป็นตายนี้ ทำไมจะไม่คุ้มค่างับธรรมเหล่านั้นเล่า ธรรมเหล่านั้นทำไมจะไม่คุ้มค่างับความเพียรของเราเล่า เราเสียดายอะไรเรื่องความทุกข์ความลำบาก ซึ่งเคยเป็นมาแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย นี่เกิดประโยชน์จากความทุกข์ประเภทนี้ ทำไมเราจึงไม่กล้าเสียสละเราเป็นลูกศิษย์ตถาคตพระองค์หนึ่งในองค์ปัจจุบันนี้ ซึ่งทุกข์แสนสาหัสมาแล้ว เราเป็นลูกศิษย์ของท่าน ต้องเดินตามครู อย่าเดินตามกิเลส

เดินตามกิเลสเคยเดินมานานแล้ว เป็นนักโทษให้มันเหยียบย่ำทำลายบังคับขู่เข็ญมาก็กักกักปี ภาพโศชาติใดมีแต่เป็นนักโทษของกิเลสทั้งนั้น นอกจากพ้นไปเสียเท่านั้นจะสมใจ กิเลสจะเป็นนายเราไม่ได้อีกต่อไป เอาให้จริงให้จิงนักปฏิบัติ ไม่เห็นแดนใดที่จะเป็นที่แน่ใจ นอกจากแดนแห่งธรรมซึ่งเป็นสรณะของใจเท่านั้น จงสร้างกุศลคือความฉลาดให้พอกับการต่อสู้กับกิเลส

คำว่าความสุขความสบายภายในใจนี้จะเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีการมาแล้วหายไป ได้มาแล้วเสียไปๆ ดังที่ท่านกล่าวไว้ว่า ปรหม์ สุขุ นัน นิพพานัน ปรหม์ สุขุ หมายถึงอะไร ก็หมายถึงจิตที่เป็นสุขในธรรมชาติของตนนั้นแล ไม่ต้องอาศัยอันใดเข้ามาเจือปนด้วยเหตุนี้สุขนี้จึงไม่ใช่สุขเวทนา เป็นสุขในหลักธรรมชาติของจิตที่บริสุทธิ์แล้วเท่านั้น สุขอื่นจะให้เหมือนนี้ไม่ได้ สุขนี้จะให้เหมือนใครก็ได้ สุขนี้จะให้เป็นเวทนามาก็ไม่ได้ ไม่ใช่สุขเวทนา เป็นสุขในหลักธรรมชาติ จึงเรียกว่า ปรหม์ สุขุ สุขนอกสมมุติ ไม่ใช่สุขในทรงขังห้องขังคือวัฏจักรนี้ เหมือนอย่างโลกทั้งหลายที่เราเคยผ่านมาอยู่แล้ว และในปัจจุบันนี้ก็ยังมีอยู่ในวงแห่งเรือนจำอันนี้ เครื่องล่ออันนี้ มีสุขเพียงเล็กน้อยนิดๆ หน่อยๆ ก็ติด ลืมสุขอันยิ่งใหญ่ที่จะฟังได้ฟังถึงนั้นเสีย แน่ะ จงพากันพิจารณาพิจารณานิ่งนอนใจ ความทุกข์เพราะอำนาจกิเลสไม่ใช่สิ่งนอนใจ จงเอาให้จริง จะรู้จริงเห็นจริง

ด้วยข้อปฏิบัติของเราเอง อย่าหวังพึ่งอะไร นอกจาก อดตา หิ อดตโน นาโถ ที่เป็นความแน่นอนส่วนตัว

การปฏิบัติตัวเราด้วยงานที่กล่าวมานี้เป็นงานที่แน่ใจ เป็นผลที่พึงใจที่จะต้องได้รับโดยไม่ต้องสงสัย เอ้า บังคับลงไปอย่าอ้อมแรงไว้เพื่อให้กิเลสแบ่งไปกิน การบังคับคือการต่อสู้กับกิเลส การบังคับตัวเองฝึกฝนทรมาณตนเองนั้นได้แก่การต่อสู้กับกิเลส ไม่ใช่การทำลายตนเองให้ฉิบหายป่นปี้ แต่เป็นการต่อสู้กับกิเลสทำลายกิเลส ซึ่งเป็นข้าศึกต่อใจเราให้หมดสิ้นไปโดยลำดับ จนราบเรียบไม่มีกิเลสตัวใดเหลือแล้ว อยู่ไหนก็อยู่เถอะ ดังที่กล่าวมาแล้วว่ากาลสถานที่ไม่มี แม้ชั้นธัมมียู่ก็ไม่เป็นทุกข์เหมือนกิเลสมีอยู่ในหัวใจ ซึ่งแสนได้รับความทุกข์ทรมาณตลอดกาลสถานที่

ทุกชั้นในชั้นก็รู้มันอยู่แล้วว่ามันเป็นความจริงแต่ละอย่างๆ ตื่นเต้นมันอะไร โศก เศร้าเหงาหงอยกับมันไปทำไม พอครองตัวอยู่ได้ก็ครอง เยียวยารักษากันไปตามกาลตามเวลา ตามกำลังของธาตุของชั้นที่จะพอเป็นไปได้ เอ้า เมื่อถึงกาลแล้วมันทนไม่ไหวแล้ว ปล่อยทิ้ง สลัดลงไปเลย อนาลโย หาความอาลัยไม่ได้ เพราะก่อนตายก็หมดความอาลัยอยู่แล้วเนื่องจากความยึดถือไม่มี มีแต่ความรับผิดชอบอย่างเดียวตามสัญญาชาติญาณที่เคยรับผิดชอบตัวเอง แต่ไม่ได้รับผิดชอบด้วยการยึดมั่นถือมั่น ถึงกาลแล้วปล่อย หายกังวลไปเลย ภารา หเว ปญจกฺขุณา มันหนักยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก ภูเขาเราไม่ได้ไปแบกมันนี่เอาอะไรมาหนัก ไ้อ ภารา หเว นี่แบกอยู่ตลอดเวลา แบกนั่ง แบกยืน แบกเดิน แบกนอน ไม่มีเวลาปลงกันได้เลย หนักอยู่ด้วยอิริยาบถต่างๆ นั้นแหละจนกระทั่งหมดไปเสีย ปล่อยทิ้งเสียแล้วก็หมดภาระ ไ้อเศขของสมมุติมันติดอยู่ในชั้นธัมม์กับจิตอยู่ด้วยกัน จึงเรียกว่าเศษแห่งสมมุติ

ทำไมจึงเรียกว่าเศษแห่งสมมุติ ก็ไม่ยึดถือมันนี่ มันหากอาศัยกันอยู่จะทำยังไง ปฏิบัติรักษากันไป พาอยู่ พากิน พาหลับ พานอน พาขับ พาถ่าย ชะล้างกันไปอย่างนั้น จนถึงวาระสุดท้ายก็ปล่อย ไปไม่รอดแล้วก็อยู่เสีย สมบัติของดินเป็นดิน สมบัติของน้ำเป็นน้ำ ของลมเป็นลม ของไฟเป็นไฟ สมบัติที่บริสุทธิ์แท้เป็นวิมุตติไปตามความจริงไม่เหมือน ภารา หเว ที่แบกให้ยากให้ลำบากอะไร

ดูตัวของเรานั้นแหละ ตัวก็คือหมดทั้งร่างกาย ความเคลื่อนไหวทางกาย ความเคลื่อนไหวออกมาทางวาจา ส่งออกมาจากใจ ใจมีสติปัญญารักษาดัวมากน้อยเพียงไร ดูตรงนั้นเป็นสำคัญ ผู้มาปฏิบัติสำเนียงศึกษาให้ถึงใจ

ทำอะไรให้มีความจงใจ อย่าทำเหล่าๆ แหละๆ สักแต่ว่าทำใช้ไม่ได้ ไม่ใช่ทางของนักบวช ไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ทางแห่งธรรมที่ท่านสอนไว้ มีความจริงจังทุกอย่างทั้งการละทิ้งการบำเพ็ญ หน้าที่การงานกิจวัตรต่างๆ ให้ถือว่าเป็นสมบัติของ

ตนทั้งนั้น อย่าเข้าใจว่าผู้หนึ่งทำแล้วจะแล้วเรา ความจริงผู้หนึ่งทำ เป็นของผู้หนึ่ง เราจึงก็ไม่ได้อะไร ใจต่อข้อวัตรปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมแล้วยังไม่แล้ว ยังมาใจต่อความเพียรของตนอีก ถ้าคนเคยใจต้องใจไปเรื่อย คนเคยเสียเปรียบต้องเสียเปรียบไปเรื่อย ไม่ว่าจะเสียเปรียบทางข้อวัตรปฏิบัติที่ไม่ทันหมู่เพื่อน ยังมาเสียเปรียบภายในใจของตนอีก อย่างนี้ไม่ใช่ของดี

คนที่พยายามตัดทวงมรรคผลอยู่ตลอดเวลาด้วยความเพียรภายนอกภายใน ไม่ยอมเสียเปรียบกิเลสไม่ว่าข้างนอกข้างใน ธรรมย่อมจะสมบูรณ์เต็มภูมิไปโดยลำดับไม่อับเฉา มีความคล่องแคล่วแกว่งล้าว่องไวทั้งภายนอกภายใน ทันเหตุทันการณ์ทุกสิ่งทุกอย่าง นั่นชื่อว่ามัสติปัญญาเป็นเครื่องปราบกิเลสภายในใจให้ราบเรียบลงได้โดยไม่ต้องสงสัย ฉะนั้นจงให้พากันตั้งอกตั้งใจ ผู้มาใหม่มาเก่า ผมยังไม่ไต้หวันจรรย์ใคร่ครวญว่าจะให้อยู่ให้ไป เป็นแต่เพียงว่าให้อยู่ด้วยเพื่อการอบรม เพราะเห็นใจที่มาจากที่ต่างๆ มากบ้างก็ทนเอา เพราะต่างก็มุ่งมาเพื่อการศึกษาอบรมด้วยกัน

ให้สลักลงในจิตทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ยินได้ฟังแล้ว ไม่มีอะไรจะเลิศยิ่งกว่าใจเอาใจให้ได้ เวลานี้ถูกกิเลสถือกรรมสิทธิ์เหยียบย่ำทำลายอยู่ตลอดเวลา ไม่เพียงถือกรรมสิทธิ์เฉยๆ จิตนี้ถ้าเป็นสิ่งที่ฉิบหายแล้วเลยผุพังไปเสียอีก แต่นี่ใจเป็นสิ่งทนทานถูกเหยียบย่ำทำลายแทนที่จะฉิบหายก็ไม่ฉิบหาย แต่ทนทุกข์เอา

ที่นี่เอาทุกข์ด้วยความเพียร แทนทุกข์ที่กิเลสเหยียบย่ำ ทุกข์ด้วยความเพียรคือการต่อสู้ เอาทุกข์มากขนาดไหน คราวนี้ให้ทุกข์แบบนี้เพื่อเห็นเรื่องของกิเลสพังทลายไปจากจิต อย่าให้ได้ยินแต่ชื่อแต่เสียงกิตติศัพท์กิตติคุณของพระพุทธเจ้าของพระสงฆ์สาวก ของครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ว่าท่านได้หลุดพ้นจากกิเลสอยู่ที่นั่นที่นี้ประเสริฐเลิศเลอ เราเองจมอยู่ในปลัก คือกองกิเลส เต็มไปด้วยความขี้เกียจขี้คร้าน มันจะเข้ากันได้อย่างไร เอาให้ได้ยินข่าวเราด้วยซิ ทั้งหมด คือการประพฤติปฏิบัติกำจัดกิเลสก็เอาจริงเอาจัง สมชื่อเป็นนักต่อสู้ ไม่มีใครอดทนและมีความพากเพียรมีความใคร่ครวญพิเคราะห์พิจารณายิ่งกว่านักบวช

เราทำอะไรไม่ได้ ไปสอนคนอื่นให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร จะเอาความเฉื่อยฉลาดอะไรไปสอนเขาพอให้ถึงใจ ถ้าไม่ถึงใจเราก่อนแล้ว ไปสอนคนอื่นก็ไม่ถึงใจ ถ้าถึงใจเราแล้ว เอาความถึงใจนี้ออกสอนคนอื่นทำไมจะไม่ถึงใจละ ธรรมเป็นของจริงล้วนๆ มาแต่ไหนแต่ไรอยู่แล้ว

เอาละพอสมควร